מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את תוכן השיר ומבנהו
- לזהות את הכינויים לאל ואת תפקידם בשיר
- להבין את הניגוד בין קלון לכבוד בשיר

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – הבנת השיר

1. ב – אל האל, ישירות
2. ג – השפלה שספג הדובר בגלל יהדותו
3. ב – קריאת שמע (דברים ו, ה)
4. ב – כי הם רחוקים ממקור החיים בעיניו
5. ב – "די"

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – השיר הוא שיר קודש, פנייה ישירה אל האל
2. נכון – בבית הרביעי: קלוני על כבוד שמך כבודי
3. נכון – זהו שיר קצר בן חמישה בתים
4. לא נכון – הוא מתאר את האל כמלווה תמידי שמונע ממנו בדידות
5. נכון – נר מסמל אור והדרכה בחיי הדובר

חלק ג' – כינויים לאל

1 – ג (האהוב שלי - לשון שיר השירים)
2 – א (האור וההדרכה שלי)
3 – ב (התמיכה שלי)
4 – ה (מקור קיומי וחיותי שלי)
5 – ד (השיר שאשיר לאל כל ימי חיי)

חלק ד' – השלמת משפטים

1. מוטו
2. מבריח
3. מתים
4. שמע
5. ברך

חלק ה' – הבנה מעמיקה

1. הדובר סובל השפלה בגלל יהדותו, אך רואה בכך כבוד כי הוא סובל למען שם האל - הקלון הוא עדות למחויבותו ולאמונתו.
2. הן מבטאות ביטחון מוחלט של הדובר שהאל תמיד איתו, כך שאי אפשר שיהיה בודד, בחושך או שייפול.

חלק ו' – כתיבה יוצרת

1. יש לבדוק התייחסות למוטו, לניגוד קלון/כבוד, לשימוש בשפה אישית וחמה כלפי האל, ולמבנה ברור של הכתיבה.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- השפלה שספג הדובר בגלל יהדותו
- דודי / נרי / משען / מקור חיי / זמרתי
- הקלון שסבל למען שם האל הופך בעיניו לכבוד ולגאווה

טיפים להפעלה:

- כדאי לקרוא את השיר בקול רם ולהצביע יחד על החרוז המבריח "־די" בסוף כל בית.
- מומלץ לקשר את השיבוץ מקריאת שמע לידע מוקדם של התלמידים מהתפילה.
- בחלק הכתיבה היוצרת אפשר לאפשר לתלמידים לבחור דוגמה אישית להתמודדות עם קושי, ללא צורך בהתייחסות דתית.

דף תרגול: "בכל ליבי אמת" מאת רבי יהודה הלוי

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

השיר "בכל ליבי אמת" נכתב על ידי רבי יהודה הלוי. בשיר הדובר מדבר אל האל ואומר שהוא אוהב אותו מאוד. אנשים השפילו אותו כי הוא יהודי, אבל הוא חושב שזה דווקא כבוד. נתרגל יחד את השיר.

📖 מילון קטן:

מוטו	משפט פתיחה לפני השיר שמרמז על נושאו
מונוריתמי	שיר שבו אותו חרוז חוזר בסוף כל בית
חרוז מבריח	חרוז קבוע שחוזר בסוף כל בית בשיר
חרוז פנימי	חרוז שמופיע באמצע הבית ולא רק בסופו
דלת וסוגר	שני חלקי הבית בשיר - החלק הראשון והשני
שיבוץ	שילוב ביטוי ממקור קדום (כמו תפילה) בתוך השיר
שאלה רטורית	שאלה שלא מצפים לתשובה עליה, נועדה להדגיש רעיון
קלון	השפלה או בושה

1 חלק א' – הבנת השיר

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. למי הדובר מדבר בשיר?

א) אל חברו הקרוב ב) אל האל, ישירות ג) אל אהובתו ד) אל המלך

2. למה הדובר כתב את השיר, לפי המשפט שלפני השיר?

א) ניצחון בקרב ב) מסע לארץ ישראל ג) השפלה שספג הדובר בגלל יהדותו ד) מות קרוב משפחה

3. מאיפה לקוח הביטוי "בכל לבי ובכל מאדי"?

א) שיר השירים ב) קריאת שמע (דברים ו, ה) ג) תהלים ד) קהלת

4. למה הדובר קורא למי שלעגו לו "מתים"?

א) כי הם זקנים מאוד ב) כי הם רחוקים ממקור החיים בעיניו ג) כי הם נפצעו בקרב

ד) כי הם עזבו את הארץ

5. איזה חרוז חוזר בסוף כל בית בשיר?

א) ־לי ב) ־די ג) ־תי ד) ־ני

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	השיר "בכל ליבי אמת" הוא שיר אהבה לאישה.	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
2	לפי השיר, הקלון שסבל הדובר בגלל יהדותו הוא בעיניו כבוד.	☐	☐
3	השיר בנוי מחמישה בתים בלבד.	☐	☐
4	הדובר מתאר את עצמו כבודד וחסר תמיכה.	☐	☐
5	הביטוי "והוא נרי" הוא מטפורה לאור ולהדרכה של האל.	☐	☐

3 חלק ג' – כינויים לאל

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. דודי	___	**א.** האור וההדרכה שלי
2. נרי	___	**ב.** התמיכה שלי
3. משען בידי	___	**ג.** האהוב שלי - לשון שיר השירים
4. מקור חיי	___	**ד.** השיר שאשיר לאל כל ימי חיי
5. זמרתי	___	**ה.** מקור קיומי וחיותי שלי

4 חלק ד' – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. לפני השיר מופיע _____ המרמז שהרקע הוא השפלה בגלל יהדות הדובר.

2. החרוז החוזר בסוף כל בית בשיר נקרא חרוז _____ .

3. הדובר מכנה את מי שבזו לו _____ , כי בעיניו אין להם חיים אמיתיים.

4. הביטוי "בכל לבי... ובכל מאדי" לקוח מתפילת _____ .

5. בבית האחרון הדובר מבטיח ל _____ ולזמר לאל כל ימי חייו.

5 חלק ה' – הבנה מעמיקה

ענו בקצרה.

1. הסבירו כיצד הופכת ההשפלה (קלון) לכבוד בעיני הדובר.

2. מהו תפקיד השאלות הרטוריות בבתים השני והשלישי?

6 חלק ו' – כתיבה יוצרת

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. כתבו קטע קצר (5-7 שורות) המתאר כיצד הקשר עם האל, כפי שמתואר בשיר, עוזר לדובר להתמודד עם השפלה. התייחסו למוטיב "קלון מול כבוד".

כרטיס יציאה

מהו הרקע לשיר לפי המוטו שלפניו?

תנו דוגמה אחת לכינוי שבו מכונה האל בשיר.

מהי המשמעות של הניגוד בין קלון לכבוד בשיר?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀